

Правознавство 2022-2023: зміни, доповнення, новації

Методичний експрес-огляд, розробки

консультант **К.Маліцька**

Зміни програми курсу обумовлені

- ✓ особливостями національної правової системи ;
- ✓ дією правового режиму воєнного стану;
- ✓ повномасштабною збройною агресією РФ проти України.

Це потребує :

- поєднання;
- урахування законодавчих змін,

пов'язаних із введенням воєнного стану та створенням правових умов для підвищення обороноздатності держави, захисту національної безпеки і територіальної цілісності.

Нові змістові акценти:

оновлено назву двох розділів:

1 – «Основи теорії права і держави»;

5 – «Правничча професія»

Новели навчальної програми

«Основи правознавства»

- корінні народи;
- надзвичайний та воєнний стан ;
- правові основи національного спротиву
(територіальна оборона, рух Опору та підготовка громадян України до національного спротиву) ;
- правовий і соціальний захист ВПО;
- забезпечення прав і свобод громадян на тимчасово окупованій території України,
- правовий статус біженців та осіб, які потребують тимчасового захисту, осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;
- діяльність органів суду України;
- медіація

Практичні заняття за оновленою програмою « Основи правознавства»

Мета- формування/розвиток в учнівства уміння практичного застосування набутих правових знань та окремих положень законодавства

- ✓ Кожне практичне заняття є **тематичним** ;
- ✓ вчитель **може обирати** із зазначених у програмі теми практичних занять **або пропонувати свої.**

У 9 класі рекомендується проводити

щонайменше одне практичне заняття
із запропонованих навчальною програмою «Основи правознавства»
до розділу чи теми.

Теми практичних занять

- «Соціальне призначення держави»;
- «Зобов'язання держави у сфері прав людини: повага, захист, забезпечення» ;
- «Захист прав дитини від жорстокого поводження, експлуатації або інших форм насильства» ;
- «Неповнолітні як користувачі мережі Інтернет» ;
- «Здійснення права неповнолітніх на результати інтелектуальної власності» ;
- «Працевлаштування неповнолітніх. Складання резюме. Співбесіда» ;
- «Професійна етика правника»

Акцентуємо увагу на Закони України :

- «Про корінні народи України» від 01.07.2021 № 1616-ІХ,
- «Про основи національного спротиву» від 16.07.2021 № 1702-ІХ,
- «Про запобігання та протидію антисемітизму в Україні» від 22.09.2021 № 1770-ІХ,
- «Про медіацію» від 16.11.2021 № 1875-ІХ,
- «Про Службу військового капеланства» від 30.11.2021 № 1915-ІХ,
- «Про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» щодо спрощеного набуття громадянства України окремими категоріями осіб» від 14.12.2021 № 1941-ІХ.

«Про корінні народи України» від 01.07.2021 № 1616-IX

- **Корінний народ України** - автохтонна етнічна спільнота, яка сформувалася на території України, є носієм самобутньої мови і культури, має традиційні, соціальні, культурні або представницькі органи, самоусвідомлює себе корінним народом України, становить етнічну меншість у складі її населення і не має власного державного утворення за межами України. (ст.1)
- Корінний народ України- є кримські татари, караїми, кримчаки. (ст.2)
- Правосуб'єктність корінних народів:
 - мають право на самовизначення, самоврядування, зберігати і зміцнювати свої особливі політичні, правові, соціальні та культурні інститути

Держава сприяє:

- представництву корінних народів у ВРУ, органах самоврядування
- формуванню спроможностей територіальних громад в регіонах компактного проживання

Держава гарантує захист корінних народів України від актів геноциду чи будь-яких інших актів колективного примусу чи насильства.(ст.3)

Основоположні права корінних народів України (ст.3)

- на власну національну символіку та порядок її застосування з дотриманням законів України.
 - право відроджувати, використовувати, розвивати і передавати майбутнім поколінням свої історію, мови, традиції, писемність і літературу;
 - відновлювати та зберігати об'єкти матеріальної та нематеріальної культурної спадщини.
 - на рівний правовий захист. Будь-яка **дискримінація забороняється**
 - право на правовий захист від будь-яких дій, спрямованих на:
 - 1) позбавлення ознак етнічної приналежності та цілісності як самобутніх народів,
 - 2) позбавлення культурних цінностей;
 - 3) виселення або примусове переміщення із місць компактного проживання у будь-якій формі;
 - 4) примусову асиміляцію або примусову інтеграцію у будь-якій формі;
 - 5) заохочення або розпалювання расової, етнічної чи релігійної ненависті, спрямованої проти них.
- Заперечення етнічної приналежності чи етнічної самобутності корінних народів України забороняється.***

Інформаційні права корінних народів України ст.6

- ❖ створювати свої ЗМІ;
- ❖ держава забезпечує належну інформаційну політику щодо культурного різноманіття корінних народів України;
- ❖ державна політика у сфері освіти та ЗМІ базуються на **принципі поваги до ідентичності корінних народів України, до їх цілісності як самобутніх етнічних спільнот та їхньої національної символіки.**
- ❖ Підтримка ЗМІ державою, якщо самостійно - **51%**,
=50% пай/акції

Культурні права корінних народів України (ст.4)

- на дотримання, відродження та розвиток своїх духовних, релігійних та культурних традицій і звичаїв, збереження матеріальної та нематеріальної культурної спадщини.
- перейменування населених пунктів здійснює ВРУ за поданням КАБМІНУ після консультацій

Освітні та мовні права корінних народів України (ст.5)

- право створювати свої заклади освіти або співпрацювати із закладами освіти усіх форм власності з метою забезпечення вивчення мови, історії, культури відповідного корінного народу та навчання мовою відповідного корінного народу.
- Держава гарантує можливість вивчення мов корінних народів України.
- Держава гарантує дослідження, збереження та розвиток мов корінних народів України, що перебувають під загрозою зникнення.

Право корінних народів України на сталий розвиток

- право визначати пріоритети і розробляти стратегії з метою здійснення свого права на розвиток.
- взаємодіють з органами державної влади, місцевого самоврядування з питань охорони навколишнього природного середовища, забезпечення ефективного та справедливого користування земельними, водними, лісовими та іншими природними ресурсами, що знаходяться на території АРК та міста Севастополя.
- Порядок такої взаємодії визначається Кабінетом Міністрів України після проведення консультацій з представницькими органами.
- на спрямування частини доходів, отриманих бюджетами всіх рівнів від користування природними ресурсам, що знаходяться на території АРК та міста Севастополя, на потреби корінних народів України, які встановлені цим Законом. Перелік наведених доходів та розмір їх частки, що зараховується до відповідного бюджету, видатків, що здійснюються за рахунок таких доходів, встановлюються [Бюджетним кодексом України](#)
- Резервування, виділення земель встановлюється Кабміном

Зміни у кримінальному законодавстві України

посилення кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України (державна зрада, диверсія);

- державна зрада-
- диверсія -

посилення кримінальної відповідальності за мародерство (статті 185- 187, 189, 191 Кримінального кодексу України);

забезпечення юридичної відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність (зокрема, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як основне або додаткове покарання за вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України, передбачених статтею 1111 Кримінального кодексу України строком від 10 до 15 років; криміналізація колабораційної діяльності (стаття 1111 Кримінального кодексу України);

криміналізація дій, пов'язаних із несанкціонованим поширенням інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану (стаття 1142 Кримінального кодексу України);

Зміни у кримінальному законодавстві України

- скасування кримінальної відповідальності у випадках добровільної здачі зброї, бойових припасів, вибухових речовин або пристроїв;
- запровадження кримінальної відповідальності за незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги (стаття 2012 Кримінального кодексу України);
- доповнення переліку обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння в умовах дії воєнного стану обставиною виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України (стаття 431 Кримінального кодексу України).